

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Pavla Pavlíka a soudců JUDr. Pavla Vrchy a JUDr. Bohumila Dvořáka, Ph.D, LL.M., v právní věci žalobce **Vladimíra Hučína**, narozeného dne 25. května 1952, bytem v Přerově, Lančikových č. 1742/10, zastoupeného Mgr. Stanislavem Němcem, advokátem se sídlem v Postupicích 58, proti žalovanému **Ing. Tomáši Hradílkovi**, narozenému dne 28. dubna 1945, bytem v Lipníku nad Bečvou, Zahradní č. 892/19, zastoupenému JUDr. Tomášem Sokolem, advokátem se sídlem v Praze 2, Sokolská 1788/60, **o ochranu osobnosti**, vedené u Krajského soudu v Ostravě pod sp. zn. 23 C 3/2009, o dovolání žalobce proti rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 20. ledna 2016, č.j. 1 Co 119/2015-634, **takto:**

Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 20. ledna 2016, č.j. 1 Co 119/2015-634, a rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 28. května 2015, č.j. 23 C 3/2009-573, **se zrušují** a věc **se vrací** soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í:

Krajský soud v Ostravě (dále též „soud prvního stupně“) rozsudkem ze dne 28. května 2015, č.j. 23 C 3/2009-573 (v pořadí třetím, poté co jeho předchodí rozsudek ze dne 8. září 2009, č.j. 23 C 3/2009-152, byl spolu s rozsudkem Vrchního soudu v Olomouci ze dne 1. února 2010, č.j. 1 Co 253/2009-208, zrušen rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 23. února 2012, č.j. 30 Cdo 2455/2010-277, a rozsudek ze dne 1. listopadu 2012,

č.j. 23 C 3/2009-294, zrušen usnesením Vrchního soudu v Olomouci ze dne 28. listopadu 2013, č.j. 1 Co 21/2013-362), výrokem I. zamítl žalobu, aby žalovaný byl povinen zaslat žalobci písemnou omluvu za obsah dvou článků, které žalovaný zveřejnil v Lidových novinách a v nichž žalobce neoprávněně označil za pachatele výbuchů v Přerově, hanlivě ho označil za „gaunera“ a „psychologického teroristu“, jeho soudní zproštění veškerých obvinění je podle něj velká blamáž a některé činy, jichž se žalobce dopustil v době před rokem 1989 měly ryze kriminální charakter. Výrokem II. zamítl žalobu, aby žalovaný byl povinen zveřejnit na vlastní náklady uvedenou omluvu stejného znění v deníku Lidové noviny. Výrokem III. zamítl žalobu na náhradu nemajetkové újmy podle § 13 odst. 2 občanského zákoníku (dále jen „obč. zák.“) ve výši 500.000,- Kč. Výroky IV. a V. pak rozhodl o náhradě nákladů řízení.

K odvolání žalobce i žalovaného Vrchní soud v Olomouci (dále též „odvolací soud“) rozsudkem ze dne 20. ledna 2016, č.j. 1 Co 119/2015-634, výrokem I. rozsudek soudu prvního stupně podle ustanovení § 219 občanského soudního řádu (dále jen „o.s.ř.“) potvrdil a výrokem II. rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Odvolací soud konstatoval, že soud prvního stupně provedl veškeré důkazy a shromáždil dostatečný podklad pro rozhodnutí ve věci. Ztotožnil se s názorem soudu prvního stupně, že žalovaný neoznačil žalobce za pachatele výbuchů v Přerově a není možné požadovat po žalovaném omluvu za něco, co neuvedl. Soud prvního stupně také na základě výpovědí svědků správně dospěl k závěru, že úsudek žalovaného o tom, že žalobce je iniciátorem těchto výbuchů, je dostatečně opodstatněný. Šlo tedy o věcnou kritiku vycházející z pravdivých výchozích podkladů. Pokud se jednalo o vytýkané výrazy „gauner“ a „psychologický terorista“, odvolací soud souhlasil s tím, že jde o silně expresivní označení, avšak v posuzované věci jde o kritiku věcnou, konkrétní a přiměřenou, tedy oprávněnou. Výrok žalovaného ve vztahu ke zproštění žalobce veškerých obvinění, považoval odvolací soud stejně jako soud prvního stupně spíše za kritiku rozhodnutí soudu než kritiku žalobce samého. U pasáže obsahující názor žalovaného, že se žalobce v době před rokem 1989 dopustil činů, které měly ryze kriminální charakter, soud uvedl, že nepochybně dostatečné oprávnění k takovému úsudku je dáno již tím, že stejný názor zastával v té době i Nejvyšší soud. Odvolací soud proto rovněž uzavřel, že nedošlo k neoprávněnému zásahu do osobnostních práv žalobce. Rozsudek Vrchního soudu byl doručen zástupci žalobce dne 30. března 2016 a dne 31. března téhož roku nabyl právní moci.

Rozsudek odvolacího soudu napadl žalobce dovoláním ze dne 27. května 2016. Jako dovolací důvod uvádí nesprávné právní posouzení věci odvolacím soudem a přípustnost dovolání spatřuje v tom, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázek hmotného a procesního práva, při jejichž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu i Ústavního soudu. V obsáhlém dovolání vytýká soudům obou stupňů, že nerespektovaly závazný právní názor dovolacího soudu vyslovený v jeho zrušujícím rozsudku ze dne 23. února 2012, č.j. 30 Cdo 2455/2010-277. Konkrétně to, že podmínkou přípustnosti kritiky je, že musí spočívat na konkrétně existujících objektivních skutečnostech a druhou podmínkou pak, že současně s kritickým výrokem musí být uvedeny i konkrétní podklady, na kterých tento kritický výrok spočívá. Naplněním této druhé podmínky se však soudy obou stupňů přes námitky žalobce ve vztahu k žádnému ze sporných výroků nijak nezabývaly. Navrhl proto, aby dovolací soud rozsudek Vrchního soudu v Olomouci změnil tak, že podané žalobě v plném rozsahu vyhověl, popř., aby napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

K dovolání žalobce se vyjádřil žalovaný. Dovolání považuje za nepřipustné, protože žalobce sice zřetelně odkazuje na ustanovení § 237 o.s.ř., ale není pravdou,

že by se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu, když ostatně sám žalobce uvádí pouze zrušující rozsudek Nejvyššího soudu v této věci a odchylka od rozhodovací praxe Ústavního soudu není v ustanovení § 237 o.s.ř. jako dovolací důvod uvedena. Rozhodnutí odvolacího soudu považuje za správné a podrobně vyvrací argumentaci dovolatele. Navrhuje, aby dovolání bylo odmítnuto a jemu přiznána náhrada nákladů řízení.

Nejvyšší soud ČR jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) přihlédl k čl. II bodu 7. zákona č. 404/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony a vyšel tak ze znění tohoto procesního předpisu účinného od 1. ledna 2014.

Dovolací soud uvážil, že dovolání bylo podáno oprávněnou osobou, řádně zastoupenou advokátem podle ustanovení § 241 odst. 1 o.s.ř., stalo se tak ve lhůtě vymezené ustanovením § 240 odst. 1 o.s.ř., je charakterizováno obsahovými i formálními znaky požadovanými ustanovením § 241a o.s.ř. Je pak přípustné podle ustanovení § 237 o.s.ř., neboť ze strany odvolacího soudu, ale ani soudu prvního stupně, nebyl dodržen závazný právní názor Nejvyššího soudu, jak byl vyložen v jeho předcházejícím kasačním rozhodnutí a napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu.

Z ustanovení § 242 odst. 1 až 3 o.s.ř. vyplývá, že právní úprava institutu dovolání obecně vychází ze zásady vázanosti dovolacího soudu podaným dovoláním. Dovolací soud je přitom vázán nejen rozsahem dovolacího návrhu, ale i uplatněným dovolacím důvodem. Současně, je-li dovolání přípustné, je dovolací soud povinen přihlédnout i k vadám uvedeným v ustanovení § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a § 229 odst. 3 o.s.ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, a to i tehdy, když nebyly uplatněny v dovolání.

Dovolací důvod podle ustanovení § 241a odst. 1 o.s.ř. dopadá na případy, kdy dovoláním napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Jde o omyl soudu při aplikaci práva na zjištěný skutkový stav. O takový případ jde tehdy, pokud soud buď použil jiný právní předpis, než který měl správně použít nebo jestliže sice aplikoval správný právní předpis, avšak nesprávně jej vyložil. Nesprávné právní posouzení věci může být způsobitelným dovolacím důvodem jen tehdy, bylo-li rozhodující pro výrok rozhodnutí odvolacího soudu.

Bylo již uvedeno, že dovolatel vychází zejména z toho, že soud prvního stupně, stejně jako soud odvolací nerespektovaly závazný právní názor, který Nejvyšší soud vyslovil ve svém zrušujícím rozsudku, totiž že se nezabývaly tím, zda z kritických výroků žalovaného bylo zřejmé, na jakých konkrétních podkladech tyto výroky spočívají. Tato námitka je důvodná a dovolání je tak přípustné ve smyslu ustanovení § 237 o.s.ř.

Již ve svém předchozím kasačním rozhodnutí, dovolací soud mimo jiné vyložil, že *má-li jít o kritiku oprávněnou, musí být věcná a konkrétní, stejně jako současně přiměřená co do obsahu, formy a místa. Přípustná kritika není oprávněna vybočovat z mezí nutných k dosažení sledovaného a společensky uznávaného účelu. Věcnost kritiky vyžaduje, aby vycházela z pravdivých podkladů jako premis pro hodnotící úsudek. Nejsou-li tyto podklady pro úsudek pravdivé a je-li hodnotící úsudek difamující, nelze kritiku považovat za přípustnou. Hodnotící úsudek musí být závěrem, který lze na základě uvedených skutečností logicky dovodit. Přitom však nestačí, aby kritika sama z pravdivých skutkových podkladů vycházela. Nemá-li být kritika neoprávněným zásahem do cti, resp. pověsti kritizovaného, je současně nezbytné, aby podklady, na nichž hodnocení spočívá (pokud nejde o skutečnosti*

notoricky známé), byly v rámci takovéto evaluace konkrétně uvedeny, aby adresát soudu měl možnost takový úsudek přezkoumat a vytvořit si vlastní názor a současně, aby bylo zamezeno případnému vzniku nesprávných představ o skutečnostech, které sloužily hodnotiteli za podklad. K tomu dovolací soud dodává, že stejný právní názor vyslovil již v řadě svých předchozích rozhodnutí (např. v rozsudcích ze dne 23. února 2012, sp. zn. 30 Cdo 2455/2010, ze dne 31. května 2012, sp. zn. 30 Cdo 3567/2010, ze dne 31. května 2012, sp. zn. 30 Cdo 3024/2011, nebo ze dne 24. dubna 2013, sp. zn. 30 Cdo 2482/2012).

Odvolací soud, stejně jako soud prvního stupně, přes zřejmou snahu řídit se právním názorem dovolacího soudu vysloveným v jeho předchozím zrušovacím rozsudku, když znovu posuzoval, zda žalovaný měl pro své výroky reálné podklady, opět nedostal zásadám, které v předchozím zrušujícím rozsudku i ve své ustálené judikatuře formuloval dovolací soud, a to zejména pokud *nevážil tyto výroky (soudy) z hlediska jejich adresáta, tedy čtenáře předmětných článků*, zda tedy čtenář měl konkrétně možnost tvrzení žalovaného přezkoumat a vytvořit si tím vlastní názor na věc. Šlo tedy o to, zda články publikované žalovaným poskytovaly čtenářům adekvátní sumu informací pro závěr (závěry) činěný žalovaným v článcích. Jak však vyplývá z napadeného rozhodnutí odvolacího soudu z uvedeného zorného úhlu však tento soud při posuzování toho, zda výroky žalovaného došlo k neoprávněnému zásahu do osobnostních práv žalobce, věc opět nehodnotil.

Z uvedených důvodů proto Nejvyšší soud ČR jako soud dovolací podle § 243e odst. 1 o.s.ř. rozsudek odvolacího soudu zrušil, přičemž protože důvody, pro které byl zrušen rozsudek odvolacího soudu, platí i na rozsudek soudu prvního stupně, zrušil i jej a věc vrátil posledně jmenovanému soudu k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 věta druhá o.s.ř.).

V dalším řízení je soud prvního stupně (odvolací soud) vázán právním názorem dovolacího soudu (§ 243g odst. 1 věta první, část za středníkem, § 226 odst. 1 o.s.ř.), přičemž rozhodne také o dosavadních nákladech řízení včetně řízení odvolacího a dovolacího (§ 243g odst. 1 věta druhá o.s.ř.).

Proti tomuto rozsudku není přípustný opravný prostředek.

V Brně dne 14. prosince 2016

JUDr. Pavel Pavlík, v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení: Tereza Figurová